

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi - Ei kiusaamiselle –suunnitelman toimenpiteet Matinlahden koulussa

1. Hyvinvoinnin mittarit

Tavoite: Koululla on menetelmä, jonka avulla seurataan oppilaiden ja opiskelijoiden arkea ja jaksamista. Tietoa käytetään kiusaamisen ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen monin eri keinoin.

- Koulussa seurataan oppilaiden hyvinvointia jatkuvasti.
- Jokainen luokka-aste työpariopettajaluokittain käy vuosittain tapaamassa oppilashuoltoryhmää. Tapaamisessa pohditaan yhdessä opettajan ja oppilaiden valmistelemien ennakotehtävien avulla luokan kokonaistilannetta. Vanhemmat ovat kutsuttuina näihin tapaamisiin.
 - Luokkakukkanen, jolla kartoitetaan luokan ilmapiiriä ja työrauhaa
 - Tähtikuvio, jonka avulla opettaja pohtii luokan ilmapiiriä, työrauhaa, työskentelyä, tuen tarpeita ja yhteistyötä koulun aikuisten kesken sekä koulun ja kodin yhteistyötä
 - Sosiogrammi
 - Kiusaamiskysely opettajan valitsemalla tavalla
- Oppilaat vastaavat seuraaviin kyselyihin:
 - Kouluterveyskysely (4.lk)
 - Hyvinvointikartta (5.lk)
 - KiVa (kiusaamisen vastainen) -kysely
- 5. luokan oppilaat osallistuvat Move-testeihin.
- Kyselyiden ja testien tulokset käsitellään hyvinvointiryhmässä ja niistä laaditaan yhteenvedot työyhteisöä varten.

2. Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat

Tavoite: koululla on käytössä työkalupakki sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten.

- Koululla on oma Matinlahden Yhdessä vahvaksi -vuosisuunnitelma tunne- ja sosiaalisten taitojen opettamiseksi eri luokka-asteille. Suunnitelmasta muistetaan opettajia vuosittain ja se löytyy koulun teamsista.
- KiVa-ohjelman mukaisia tunteja pidetään 1. ja 4. luokilla.
- Arvokas-tunteja ja sosiaalisten taitojen harjoittelua 2., 3., 5. ja 6. luokilla.
- 1-3. luokilla on oppilaanohjaus omana oppiaineena, joilla Yhdessä vahvaksi -suunnitelmaa toteutetaan. Teemoja käsitellään myös muilla kuin opo-tunneilla.
- Vahvuuspedagogiikka on osa Matinlahden koulun toimintakulttuuria.
- Osallisuuden ja jatkuvan ryhmäytämisen teemoja pidetään koko ajan esillä.
- Koulussa useampi työntekijä (opettajat, kuraattori, psykologi) pitävät kohdennettuja kaveritaitokerhoja tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

3. Ryhmien, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

Tavoite: Koululla on säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista että puuttumaan siihen jämäkästi ongelmien jo alettua.

- Jokaisessa luokassa tehdään oppilaiden kanssa luokan yhteiset säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista. Koulussa on käytössä kiusaamiseen puuttumisen portaat, jotka käydään läpi oppilaiden kanssa ja joista tiedotetaan huoltajille.

4. Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen vahvistaminen

Tavoite: Ryhmäyttäminen on koulussa arkipäivää ja jatkuvaa läpi lukuvuoden. Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän toimintakykyä, parantaa ilmapiiriä ja lisää turvallisuudentunnetta.

- Kaikilla luokilla syksy aloitetaan vahvalla ryhmäyttämällä
- Sosiaalisten ja tunnetaitojen ohjelmia toteutetaan luokissa kuukausittain
- Retket
- Luokkakokoukset
- Kummitoiminta
- Monipuoliset opetusmenetelmät
- Välkkäritoiminta
- Välituntien ohjaukset
- Ruokailutilanteet
- YHR suunnittelee, koordinoi, arvioi ja seuraa säännöllisesti jatkuvan ryhmäyttämisen toteuttamista käytännössä luokka-astekohtaisissa YHR-tapaamisissa.
- Henkilökuntaa muistetaan vuosittain siitä, että ryhmäyttäminen on jatkuvaa ja erilaisista keinoista tukea turvallisen ryhmän muodostumista ja ylläpitämistä.
- Koulun aikuiset kiinnittävät huomiota arvostavaan vuorovaikutukseen kaikkien koulun aikuisten ja lasten kesken sekä aikuisten ja lasten välillä.

5. Sähköiset palautekanavat

Tavoite: Perusopetuksessa kaikilla oppilailla ja huoltajilla on tiedossaan ja käytettävissään helppo tapa ilmoittaa huomioista kiusaamiseen liittyen. Ilmoituksia voi tehdä sekä itseen että muihin kohdistuvasta kiusaamisesta tai sen epäilystä.

Jotta sähköinen palautekanava toimii tarkoituksenmukaisesti kiusaamista ehkäisevänä välineenä, on tärkeää erottaa koulukiusaaminen ja oppilaiden väliset erimielisyydet ja riidat toisistaan.

- Matinlahden koulussa otetaan käyttöön sähköpostiosoite eikiusaamiselle.matinlahti@espoo.fi

- Lukuoikeudet on rehtorilla, kuraattorilla sekä KiVa-tiimin opettajilla.

6. Kiusaamisen vastaisten toimien vastuhenkilöt

Tavoite: Kiusaamisen vastainen toiminta kuuluu kaikille Matinlahden koulussa työskenteleville. Henkilökunta tietää omat vastuunsa kiusaamisen vastaisessa toiminnassa ja toimii niiden mukaisesti.

- Kiusaamisen estävä toiminta on kaikkien opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien vastuulla.
- Rehtori ja yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä johtavat kiusaamista estävää toimintaa
- Käytännön keinoja kiusaamisen estämiseksi:
- Matinlahden koulun pelisäännöt kaikille nähtäväksi: kotisivut, luokan seinällä sekä käytävillä.
- Opettajille, huoltajille ja oppilaille tiedotetaan selkeästi, kuinka kiusaamistilanteissa toimitaan: kiusaamiseen puuttumisen portaat
- Opettajat ja muut koulun aikuiset ohjaavat aktiivisesti oikeanlaiseen toimintaan näyttämällä hyvää esimerkkiä, ohjaamalla rakentavaan ristiriitojen selvittämiseen, harjoittelemalla oppilaiden kanssa sosiaalisia taitoja (Arvokas, KiVa-tunnit, kaverikerhot)
- Osallistaminen, yhteisöllinen toiminta, aktiivinen ryhmäyttäminen läpi lukuvuoden

7. Restoratiivisten lähestymistapojen käyttö

Tavoite: Koulussa on ymmärrystä ja osaamista restoratiiviseen lähestymistapaan. Restoratiivinen lähestymistapa korostaa kohtaamiseen, keskusteluun ja yhteistyöhön perustuvaa myönteistä prosessia, jossa pyritään osapuolten välisen ymmärryksen lisääntymiseen. Se vahvistaa valmiutta haastavien tilanteiden sovitteluun rakentavasti, osallisuutta vahvistaen.

8. Nimikkoaikuinen paljon kiusatulle oppilaalle

Tavoite: Kiusaamisen kohteeksi joutuneella oppilaalla on nimettynä turvallinen aikuinen, joka auttaa ja tukee eteenpäin.

- Oppilas saa ehdottaa/nimetä itselleen turvallisen koulun aikuisen nimikkoaikusekseen
- Mietitään tapaamiskerrat yksilöllisesti oppilaskohtaisesti
- Asia käsitellään huoltajien ja oppilaan luvalla *koulun moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä*, jonka tapaamiseen oppilas, huoltaja ja nimikkoaikuinen osallistuvat.

9. Hyvinvointia tukeva ja vahvistava oppilastoiminta

Tavoite: Kouluyhteisössä ymmärretään kaikkien merkitys kiusaamisen ehkäisyssä. Näin vahvistetaan kiusaamista vähentävää ilmapiiriä.

- Juniorieduskunta (oppilaskunnan hallitus) järjestää kiusaamisen vastaisen päivän lukuvuoden aikana
- YHR:n ja nuorisotyön yhteistyö
- Juniorieduskunnan ideoma hyvinvointiviikko
- Oppilaiden osallistuminen YHR-paneelikeskusteluihin kerran lukuvuoden aikana
- Luokan tilanteen ja hyvinvoinnin kartoitus yhdessä oppilaiden ja opettajan kanssa, käsittely yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä vähintään kerran lukuvuodessa tai tarvittaessa.

10. Vertaistukitoiminta

Tavoite: Kiusatuksi tulleella oppilaalla tai opiskelijalla on mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja saada vertaistukea muilta.

- Kumminuorisotyöntekijää käytetään tässä apuna, jotta saadaan oppilaalle mahdollisuus jakaa kokemuksia ja saada vertaistukea muilta.

11. Niveltäminen ja siirtymätilanteet

Tavoite: Oppilas saa erityisesti nivelvaiheissa ja siirtymätilanteissa tukea ja ohjausta.

Esiopetus-koulu:

- Nivellyspalaverit esiopetusryhmien kanssa keväällä
- Yhteistyö esiopetusryhmien kanssa lukuvuoden aikana
- Keväällä järjestetään koulutulokkaille ja huoltajille tutustuminen
- Syksyllä vanhempainilta koulutulokkaiden huoltajille
- Elo-syyskuun aikana käydään henkilökohtaiset keskustelut koulutulokkaiden huoltajien kanssa
- Vanhempainilloissa pyritään vuorovaikutteiseen toimintaan

Kouluun tuleva uusi oppilas:

- Tutustuminen etukäteen uuteen luokkaan. Uuden oppilaan ryhmäyttäminen ja luokan ryhmäyttäminen säännöllisesti.
- Uuden oppilaan kanssa käydään henkilökohtaisesti läpi koulun toimintamallit

6.luokkalaiset:

- Tutustuminen yläkouluun lukuvuoden aikana (kevätlukukaudella)
- Arviointikeskustelun yhteydessä nivelvaiheen ohjaava palaute
- Nivellyspalaverit keväällä (OHR/ela/luokanopettaja)

12. Huoltajien osallistaminen

Tavoite: Huoltajilla on tiedossaan, miten oman lapsen koulussa kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan.

- Huoltajien keskinäisen vertaistoiminnan käynnistäminen ja tukeminen.
- Huoltajat tutustutetaan toisiinsa osallistavilla ja vuorovaikutteisilla menetelmillä koulutaipaleen alusta asti
- Huoltajille esitellään koulun kiusaamisen estämisen toimintamalli, kiusaamistilanteen selvittelytavat ja jälkihoitoprosessi (malli) sekä käydään keskustelu asiasta
- Huoltajia kannustetaan matalalla kynnyksellä yhteisölliseen toimintaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, kuten luokan omat vanhempaintiimit.

13. Puuttumisen portaat

Tavoite: Koulussa on selkeä toimintatapa kiusaamiseen puuttumiseen. Sovittu toimintamalli on oppilaiden, huoltajien sekä kaikkien koulun aikuisten tiedossa.

- Puuttumisen portaat on kirjattu erikseen. Ne käydään läpi henkilökunnan, oppilaiden sekä huoltajien kanssa. Puuttumisen portaat löytyvät myös laminoituna kaikista luokista.
- Kiva-tiimi mukana sovitulla tavalla kiusaamiseen puuttumisessa.
- Koulun kuraattori ja psykologi konsultoivat matalalla kynnyksellä varhaisessa vaiheessa.

Portaiden sisältöä:

- Luokissa tehtävä ennalta ehkäisevä työ
- Aikuisen puuttuminen välittömästi oppilaiden väliseen mahdolliseen kiusaamisepäilyyn.
- Opettaja puuttuu kiusaamiseen ja seuranta kaksi viikkoa
- Kiva-tiimin yhdyshenkilöt seulovat prosessin, tiedottavat huoltajia
- Kiva-tiimi kutsuu osapuolten huoltajat tarvittaessa
- Rehtorin puhuttelu ja tehostettu seuranta